

Sygn. akt VIII U 191/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodnicząca	sędzia Grażyna Łazowska
Protokolant	Anna Krzyszkowska

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2021 r. w Gliwicach

sprawy W. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania W. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 18 grudnia 2020r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej prawo do rekompensaty poczynając od 1 lipca 2020r.

(-) Sędzia Grażyna Łazowska

Sygn. akt VIII U 191/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 18 grudnia 2020r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej W. S. prawa do emerytury wraz z rekompensatą, ponownego ustalenia wysokości emerytury z zastosowaniem 24% aktualnej kwoty bazowej, ponieważ ubezpieczona nie udowodniła 15 lat pracy w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy wskazał, że nie zaliczył okresu pracy w szczególnych warunkach od 10 września 1979r. do 30 kwietnia 1982r. oraz od 1 lutego 1995r. do 31 grudnia 2008r., z uwagi na fakt, że w Zarządzeniu nr (...) z 1985r. Dyrektora Kombinatu (...) zatwierdzone są stanowiska, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z przedłożonego świadectwa pracy w szczególnych warunkach z 24 marca 2020r., wynika, że ubezpieczona wykonywała pracę jako operator wielomaszynowy, informatyk, starszy informatyk, a stanowiska te nie są wymienione w zarządzeniu nr (...) z 1985r.

Ubezpieczona w odwołaniu od decyzji sprecyzowanym w piśmie procesowym z 1 kwietnia 2021r. domagała się jej zmiany przez przyznanie prawa do rekompensaty

po uprzednim zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w Zakładach (...) od 1 września 1979r. do 30 kwietnia 2010r., kiedy to stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z 30 marca 2020r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej W. S. (ur. (...)) emeryturę z urzędu od 25 marca 2020r., to jest od miesiąca ukończenia wieku 60 lat.

Organ rentowy obliczył wysokość emerytury na podstawie art.25 i art.26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2020r., poz.53 ze zm.).

Ubezpieczona 31 lipca 2020r. wystąpiła o przyznanie rekompensaty do emerytury i w rozpoznaniu tego wniosku organ rentowy wydał decyzję skarżoną.

Ubezpieczona była zatrudniona w Zakładach (...) S.A w G. od 10 września 1979r. do 30 kwietnia 2010r. na stanowiskach: operatora wielomaszynowego, starszego referenta ekonomicznego, informatyka, starszego informatyka. W okresie od 31 lipca 1985r. do 31 marca 1986r. korzystała z urlopu wychowawczego.

Ubezpieczona pracowała w Ośrodku (...). Zajmowała się wprowadzeniem danych z kart pracowników ww. firmy. Na karcie pracownika był numer kontrolny, numer stanowiska, grupa zaszeregowania, w jakim systemie pracuje – oznaczenie systemu pracy, ilości godzin przepracowanych. Zakład zatrudniał około 10 000 pracowników fizycznych i 2000 umysłowych. Ubezpieczona wprowadzała do systemu powyższe dane, przy czym każdy dzień pracy był wprowadzany osobno. Ubezpieczona korzystała z systemu, w którym po wpisaniu numeru pracownika otwierała się jego karta, gdzie w odpowiednie rubryki wpisywała dane. Musiała też sprawdzać zgodność danych z kartą pracy. Na tej podstawie pod koniec miesiąca system tworzył listy płac. W ten sposób praca trwała około trzy lata i tak pracowało około 40 osób. Potem pracownice odeszły do D. Eksploatacji Systemu. Ubezpieczona zajmowała się również wprowadzaniem danych, lecz z innego zakresu – technologii produkcji, konstrukcji wyrobów, środków trwałych, inwentaryzacji, obciążenia maszyn. Na podstawie tych danych był tworzony dokument technologiczny. Nadto w wydziale tworzono konstrukcję produkcji wyrobu produkowanego przez zakład. Dział konstrukcyjny kodował sposób tworzenia części do wyrobu finalnego. Przynoszono płachty, na których był wpisany symbol cyfrowy w określonych polach dziesięć cyfr, numer rysunku, znowu były cyfry, kreski, kropki, przecinki. Później była nazwa, następnie była ilość. To wszystko trzeba było wprowadzić. Był to duży plik. Ubezpieczona miała to wprowadzić od jakiegoś okresu np. od 1 do 5. Na niektóre wyroby składały się tysiące elementów, z których każdy musiał zostać wpisany i wprowadzony w odpowiednią grupę – zespół. Następnie otrzymywała wydruk, który sprawdzała z tym co było na monitorze. Z uwagi na reorganizację zatrudnienia otrzymywała dodatkowe systemy do obsługi. Ubezpieczona brała również udział w testowaniu programów, co polegało na wprowadzaniu danych zgodnie z tym co ustalili programiści. Odbywało się to w przypadku, gdy zmieniany był system operacyjny. Jak zmienił się system operacyjny, to ubezpieczona dodatkowo zajmowała się przetwarzaniem tego, co już zostało wprowadzone. Jeśli chodzi o środki trwałe, to ubezpieczona nie wprowadzała kodów, lecz uruchamiała procedury banowskie, co robiła raz w miesiącu. Otrzymywała wydruk, który oddawała, a który był przekazywany do odpowiedniej komórki. Rozwój informatyzacji nie zmienił sposobu jej pracy, która dalej polegała na wprowadzaniu danych składających się z liczb, symboli i nazw, które należało umieszczać w określonych polach. Ubezpieczona nie otrzymywała dodatku za pracę w warunkach szczególnych, ale jako osoba zatrudniona przy monitorach miała prawo do corocznej wizyty u okulisty i prawo do bezpłatnych okularów.

Razem z ubezpieczoną pracowała K. S., która w pewnym okresie była też jej przełożoną.

Zakład pracy sporządził dla ubezpieczonej w dniu 24 marca 2020r. świadectwo pracy w warunkach szczególnych, w którym do pracy w warunkach szczególnych z wykazu A działu XIV poz.5 zaliczył okresy zatrudnienia: od 10 września 1979r. do 30 kwietnia 1982r., od 1 lutego 1995r. do 31 marca 1996r. i od 1 kwietnia 1996r. do 31 grudnia 2008r.

Powyższe Sąd ustalił na podstawie dokumentacji akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonej oraz świadka K. S., zeznań świadka K. S. i zeznań ubezpieczonej (protokół elektroniczny z rozprawy z 28 czerwca 2021r. czas 00:02:43 - 01:10:10).

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka i ubezpieczonej, gdyż były one rzeczowe, logiczne, przekonujące, zgodne ze sobą i korespondujące z treścią zgromadzonej w sprawie dokumentacji,

Zdaniem Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na wszechstronne rozpoznanie sprawy i stanowcze rozstrzygnięcie istotnych dla niej okoliczności.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej W. S. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 965 ze zm.) zwanej dalej ustawą, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

W myśl ust. 2 rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przy czym chodzi tu o prawo do wcześniejszej emerytury. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 17 grudnia 2015r. (sygn. akt III AUa 717/15), celem rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (w myśl art.23 ustawy rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Jedynie nabycie prawa do wcześniejszej emerytury stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty, natomiast nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty.

Ubezpieczona W. S. jest uprawniona do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 53 ze zm.).

W takiej sytuacji możliwe jest przyznanie jej prawa do rekompensaty na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych pod warunkiem, iż legitymuje się ona co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - art. 21 ust. 1 ustawy) na dzień 31 grudnia 2008r.

Ostatecznie w rozpoznawanej sprawie spór sprowadzał się do ustalenia, czy istnieją podstawy do zaliczenia do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia ubezpieczonej w Zakładach (...) S.A w G..

W stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. wykazie A dziale XIV poz.5 wymienione są prace w warunkach szczególnych:

„ prace szczególnie obciążające narząd wzroku i wymagające precyzyjnego widzenia – w kartografii, montażu mikroelementów wymagającego posługiwania się przyrządami optycznymi oraz przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych ”.

Stanowiska te zakwalifikowane zostały jako prace w szczególnych warunkach nie tylko ze względu na charakter wykonywanych czynności, ale przede wszystkim z powodu przeciążenia narządu wzroku wielogodzinną intensywną pracą wzrokową (migotanie ekranu, odbłaski na ekranie, tętnienie znaków itp. zwłaszcza dotyczy to komputerów wyposażonych w monitory starego typu - kineskopowe) a także z uwagi na promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące (głównie niskiej częstotliwości) oraz pole elektrostatyczne i magnetyczne emitowane przez monitory wyposażone w lampę kineskopową. W związku z powyższym, w celu zakwalifikowania danego zatrudnienia jako pracy w szczególnych warunkach, konieczne jest precyzyjne wskazanie zakresu czynności wykonywanych przez pracownika i ustalenie, czy są to prace szczególnie obciążające narząd wzroku w związku z ciągłą pracą przy monitorze ekranowym. Nie każda bowiem praca na stanowisku zaopatrzonego w monitor ekranowy, jak słusznie zauważył organ rentowy, kwalifikuje się jako praca w warunkach szczególnych (gdy w czasie powszechnej komputeryzacji wykorzystywanie komputera na stanowiskach pracy nie jest niczym wyjątkowym), a tylko taka, która oddziałuje na wzrok pracownika i wymaga precyzyjnego widzenia.

Z przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego wynika, że ubezpieczona podczas zatrudnienia w Zakładach (...) S.A w G. od 10 września 1979r. do 31 grudnia 2008r. (po wyłączeniu okresu urlopu wychowawczego) faktycznie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę wymienioną w powyższym przepisie. Ubezpieczona zajmowała się wprowadzaniem danych do komputera, w tym danych konstrukcyjnych, które składały się z wielu liczb, kropek, przecinków, różnych symboli, testowała oprogramowania. Praca ta wymagała skupienia wzroku na ekranie i precyzyjnego widzenia. Prace tę ubezpieczona wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Okoliczności dotyczące rzeczywiście świadczonej pracy przez ubezpieczoną wynikają jednoznacznie z jej zeznań, którym Sąd w pełni dał wiarę, a także wiarygodnych zeznań świadka K. S., która współpracowała razem z ubezpieczoną i była także jej przełożoną i stąd niewątpliwie miała bezpośrednią wiedzę co do faktycznie wykonywanych czynności przez ubezpieczoną. Zeznania te korespondowały ze zgromadzoną w sprawie dokumentacją zawartą w aktach osobowych, w tym z zawartymi w tych aktach zakresami czynności ubezpieczonej na poszczególnych stanowiskach pracy. Sąd miał na uwadze, że zakład pracy sporządził dla ubezpieczonej świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, które jednakże nie obejmowało całości zatrudnienia, przy czym zdaniem Sądu wyniki przeprowadzonego postępowania pozwalają na przyjęcie, że ubezpieczona pracę w warunkach szczególnych wykonywała od podjęcia zatrudnienia, praktycznie nieprzerwanie (poza okresem urlopu wychowawczego) do końca 2008r.

Zaznaczyć należy, że podnoszona przez organ rentowy okoliczność, że zajmowane przez ubezpieczoną stanowiska pracy nie figurują pod podanymi pozycjami w powołanym przez zakład pracy zarządzeniu resortowym nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w sytuacji, gdy faktycznie wykonywana praca przez ubezpieczoną mieści się w katalogu spraw w warunkach szczególnych zawartym w załączniku do w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. – wykazie A dziale XIV poz.5.

W judykaturze ugruntowane jest stanowisko, że dla uznania konkretnego rodzaju lub stanowiska pracy za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze decydujące znaczenie ma to, czy jest to praca wymieniona w w/w rozporządzeniu oraz w wykazach stanowiących załącznik do tego rozporządzenia, natomiast wykazy stanowisk ustalane przez właściwe podmioty w odniesieniu do podległych zakładów pracy (zarządzenia resortowe) mają jedynie charakter pomocniczy, techniczno-porządkujący (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2012r., II UK 103/11; z dnia 13 listopada 2008r., II UK 88/08).

Skoro ubezpieczona dysponuje wymaganym 15 - letnim okresem pracy w warunkach szczególnych na dzień 31 grudnia 2008r. to prawo do rekompensaty jej przysługuje.

W takiej sytuacji Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do rekompensaty poczynając od 1 lipca 2020r., czyli od miesiąca zgłoszenia wniosku.

(-) Sędzia Grażyna Łazowska